

15.3.2020

לכבוד

ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו,
שר הבריאות, הרב יעקב ליצמן,
היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט,
ראש הרשות להגנת הפרטיות, ד"ר שלומית ווגמן,

שלום רב,

הנדון: שימוש באמצעים טכנולוגיים בקשר למאבק בנגיף הקורונה

במוצאי שבת, 14.3.2020, הודיע ראש הממשלה, כי לשם התמודדות עם משבר הקורונה בישראל הוחלט להשתמש באמצעים טכנולוגיים שהיו שמורים עד כה רק למלחמה בטרור. טיבם המדויק של האמצעים הללו, מטרת הפעלתם, מי יפעילם, מי יפקח על הפעלתם, לכמה זמן ישמשו וכלפי מי בדיוק - כל אלה ועוד לא מצאו מענה בהודעת ראש הממשלה.

במקביל, פורסם כי נעשתה פנייה לשירות הביטחון הכללי, על מנת לבדוק שימוש באמצעים טכנולוגיים בהקשר למאבק בקורונה וכי המשטרה הודיעה שאין בכוונתה להשתמש באיכונים סולריים נגד חולי קורונה. עוד דווח, כי הרשות להגנת הפרטיות במשרד המשפטים לא הייתה מעורבת כלל בתהליך. לאחר ההצהרה לציבור, פורסמו הודעות שונות מטעם שירות הביטחון הכללי ומטעם היועץ המשפטי לממשלה. הודעות אלה לא רק שלא סייעו להבהיר את המעורפל, אלא שהוסיפו לאי-הבהירות השוררת בדבר הפעלת אמצעים כה חריגים.

אין ספק כי מדובר בתקופה מאתגרת וקשה למדינת ישראל. עם זאת, עקרונות היסוד של שיטתנו המשפטית שרירים וקיימים בעיקר בתקופה זו ולמען זמנים שכמותה. בין המרכזים שבהם, חשיבותה החוקתית של הזכות לפרטיות, אשר עוגנה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. שימוש לפני שמוצו אמצעים שפגיעתם בפרטיות פחותה, עלול לפגוע בזכויות יסוד, לרבות הזכות לפרטיות, חופש התנועה והזכות להליך הוגן.

דווקא בעיתות חירום, חשוב מאוד לשמור על תהליך קבלת החלטות תקין, ובראש ובראשונה על שקיפות של מהלכים ואמצעים שבתקופות רגילות נחשבים בלתי מידתיים. השקיפות, היא המינימום המתבקש.

בשלב הזה, כיוון שרוב הנסתר על הגלוי, אנו מבקשים שתפרסמו בכל הדחיפות מידע שיטתי, מלא וסדור בעניין השימוש באמצעים אלו, ובמיוחד:

- א. מה טיבם של האמצעים הטכנולוגיים שיופעלו, ובפרט האם הם נשענים על איסוף וניתוח של נתוני תקשורת או שהם מערבים שימוש במידע ביומטרי, או מידע אחר?
- ב. מהו הבסיס העובדתי שהניע את החלטה ליישם את האמצעים הטכנולוגיים בזירה האזרחית, ומדוע אין די באמצעים שננקטו עד כה ונוצר הכרח (ככל שאכן נוצר הכרח) להשתמש בטכנולוגיות מעקב?
- ג. ככל שאין די באמצעים שננקטו עד כה, מהן החלופות שנשקלו קודם להחלטה להפעיל את האמצעים הטכנולוגיים?
- ד. מהן התכליות שלשמן נועדו האמצעים, ובפרט -
  - האם נועדו לצורך אכיפת בידוד?
  - האם לצורך איתור "נתיב ההדבקה" של חולה מאומת?
  - האם לצורך יידוע של מי שנחשפו לחולה מאומת?
  - האם למטרה אחרת?
- ה. כלפי מי יופנו האמצעים הטכנולוגיים?
  - חולים מאומתים שיש צורך לבחון מי היה בקרבתם?
  - מי שנמצאים בבידוד שיש צורך לאכוף אותו?
  - אוכלוסייה רחבה יותר?
- ו. מה מקור הסמכות החוקי להפעלת אמצעים כה חריגים: בפרט, האם יופעלו מכוח תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, מכוח חוק שירות הביטחון הכללי, או מכוח הוראת דין אחרת? ככל שיש חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה בעניין זה, נודעת חשיבות ציבורית רבה לפרסומה ברבים.
- ז. מי יפעיל את האמצעים הטכנולוגיים – האם שירות הביטחון הכללי, משטרת ישראל, רשויות הבריאות, גורם ציבורי אחר או גורם פרטי כלשהו?
- ח. איזו בקרה, אם בכלל, הובנתה אל האמצעים, בדרך של הנדסת פרטיות (privacy by design) כדי למנוע שימוש לרעה בהם?
- ט. מהם מנגנוני הפיקוח על הפעלת האמצעים, וכיצד יובטח שהמידע שייאסף יישמש אך ורק לצורך ההתמודדות עם נגיף הקורונה?
- י. מי הגורמים שיקבלו את המידע שייאסף באמצעים הטכנולוגיים?
- יא. לכמה זמן יופעלו האמצעים ולכמה זמן יישמר המידע שייאסף?
- יב. מדוע לא שותפה הרשות להגנת הפרטיות בדיונים שקדמו להפעלת האמצעים? מיהם הגופים שכן שותפו בתהליך והאם נכתב נוסח הנחיה או החלטה להפעלת הסמכות?

לסיום נאמר, שמוכן לנו שמדובר בתקופת חירום, אבל גם בתקופה כזו אין לבטל סייגים על אמצעים הנחשבים דורסניים בכל משטר דמוקרטי. למעשה, בתקופה כזו חשיבותם רק גוברת.

לתשובתכם הדחופה, נתונה תודתנו מראש.

בברכה,

פרופ' קרין נהון, המרכז הבינתחומי הרצליה ונשיאת איגוד האינטרנט הישראלי
ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר, המכון הישראלי לדמוקרטיה
פרופ' מיכאל בירנהק, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת ת"א
עו"ד חיים רביה, פרל כהן צדק לצר ברץ
עו"ד יורם הכהן, מנכ"ל איגוד האינטרנט הישראלי, לשעבר ראש הרשות להגנת הפרטיות
פרופ' ניבה אלקין-קורן, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
ד"ר דלית קן דרור פלדמן, הקליניקה למשפט, טכנולוגיה וסייבר אוניברסיטת חיפה והמרכז הבינתחומי
עו"ד אבנר פינצ'וק, האגודה לזכויות האזרח
ד"ר ענת בן-דוד, המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת, האוניברסיטה הפתוחה

העתקים:

ראש שירות הביטחון הכללי, מר נדב ארגמן
מפכ"ל המשטרה, ניצב מוטי כהן